

BENT OLE GRAM MORTENSEN
HELENE MARIA BIENDZUS AASTRUP JENSEN

KONKURRENCE- UDSÆTTELSE & FIRMATISERING

JURIST- OG ØKONOMFORBUNDETS FORLAG

Konkurrenceudsættelse og firmatisering

Denne å[] er omfattet af lov om ophavsret.

Uanset evt. aftale med Copy-Dan er det ikke tilladt at kopiere eller indscanne siden til undervisningsbrug eller erhvervsmæssig brug.

Bogen er udgivet af Djøf Forlag (www.djoef-forlag.dk)

Bent Ole Gram Mortensen
og Helene Maria Biendus Aastrup Jensen

Konkurrenceudsættelse og firmatisering

Jurist- og Økonomforbundets Forlag
2013

Denne å[] er omfattet af lov om ophavsret.

Uanset evt. aftale med Copy-Dan er det ikke tilladt at kopiere eller indscanne siden til undervisningsbrug eller erhvervmæssig brug.

Bogen er udgivet af Djøf Forlag (www.djoef-forlag.dk)

Bent Ole Gram Mortensen og Helene Maria Biendzus Aastrup Jensen
Konkurrenceudsættelse og firmatisering

1. udgave, 1. oplag

© 2013 by Jurist- og Økonomforbundets Forlag

Alle rettigheder forbeholdes.
Mekanisk, elektronisk, fotografisk eller anden gengivelse af
eller kopiering fra denne bog eller dele heraf
er ifølge gældende dansk lov om ophavsret ikke tilladt
uden forlaget skriftlige samtykke eller aftale med Copy-Dan.

Omslag: Bo Helsted
Tryk: Narayana Press, Gylling
Indbinding: Jysk Bogbind, Holstebro

Printed in Denmark 2013
ISBN 978-87-574-1835-4

Jurist- og Økonomforbundets Forlag
Gothersgade 137
1123 København K

Telefon: 39 13 55 00
Telefax: 39 13 55 55
e-mail: forlag@djoef.dk
www.djoef-forlag.dk

Denne å[] er omfattet af lov om ophavsret.

Uanset evt. aftale med Copy-Dan er det ikke tilladt at kopiere eller indscanne siden til undervisningsbrug eller erhvervsmæssig brug.

Bogen er udgivet af Djøf Forlag (www.djoef-forlag.dk)

Indholdsfortegnelse

Forord	11
Kapitel 1. Formål og terminologi	
1.1. Indledning	13
1.1.1. Formålet med fremstillingen	14
1.1.2. Hvorfor offentlig produktion	15
1.1.3. Politiske målsætninger om konkurrenceudsættelse mv.	20
1.2. Fordele og ulemper ved konkurrenceudsættelse og firmatisering...	21
1.2.1. Markedsorientering	22
1.2.2. Gennemsigtighed	22
1.2.3. Transaktionsomkostninger	23
1.2.4. Adskillelse mellem myndigheds- og driftsopgaver	24
1.2.5. Ansvarsbegrænsning	26
1.2.6. Kapitalfremskaffelse og budgetmæssig stilling	28
1.2.7. Indtægt til det offentlige	29
1.3. Myndighedsudøvelse, faktisk forvaltningsvirksomhed eller hvad?	30
1.3.1. Forvaltningsreglernes anvendelse	31
1.4. Terminologi i øvrigt.....	33
1.4.1. Konkurrenceudsættelse	33
1.4.2. Privatisering	35
1.4.3. Unbundling	35
1.4.4. Firmatisering	36
1.4.5. Indtægtsdækket virksomhed	37
1.4.6. Kontraktstyring	38
1.4.7. Tredjepartsadgang	38
1.4.8. Udlicitering	40
1.4.9. Frit valgs-ordninger	40
1.4.10. Hvile i sig selv-princippet	40
1.4.11. Selskabsbegreber	42
Kapitel 2. Offentlige virksomheder	
2.1. Hjemmelskrav i forbindelse med udøvelse af offentlig virksomhed.....	45
2.1.1. Myndighedsfuldmagten	46

Indholdsfortegnelse

2.1.2.	Anstaltsanordning	46
2.1.3.	Accessorisk virksomhed og biproduktion	47
2.2.	Organisationsformer og -regulering	47
2.2.1.	Organisationstvang, unbundling og firmatisering	48
2.2.1.1.	Konsekvenser af firmatisering	48
2.3.2.	Offentligt medejerskab af virksomheder	50
2.3.3.	Privatisering	51

Kapitel 3. Unbundling mv.

3.1.	Introduktion.....	53
3.2.	Organiseringens valgfrihed	54
3.3.	Adskillelse mellem kommune og forsyningsvirksomhed	58
3.3.1.	Forsyningsvirksomhed som en del af forvaltningen	60
3.3.2.	Sektorspecifikke offentligretlige krav om firmatisering og unbundling	61
3.3.3.	Valg af virksomhedsform	64
3.3.3.1.	Overdragelse som resultat af omorganisering	65
3.3.3.2.	Vederlagsfri overdragelse	65
3.4.	Privatisering af kommunal virksomhed	67
3.4.1.	Hvile i sig selv-princippet som privatiseringsbarriere	68
3.4.2.	Lex NESA	70
3.4.3.	Forkøbsrettigheder og afhændelseskrav	72
3.4.4.	Forbrugerindflydelse	72
3.5.	Kommunal indflydelse på privat forsyningsvirksomhed.....	73
3.5.1.	Kommunale bestyrelsesposter	74
3.5.2.	Kommunale garantier til forsyningsvirksomheder	76
3.5.3.	Kommunale mellemværender med forsyningsvirksomheder	80
3.5.4.	Den forvaltningsretlige konsekvens af firmatisering	82
3.5.4.1.	Anvendelse af de offentligretlige love	84
3.5.4.2.	Styring	88
3.5.4.3.	Regnskab og revision	90
3.5.4.4.	Udpantning og inddrivelse	91
3.5.4.5.	Udbudsregler	91
3.5.4.6.	Personale	97

Kapitel 4. Statens driftsvirksomheder

4.1.	Hjemmelskrav	101
4.2.	Virksomhedskonstruktioner	101
4.3.	Statslig deltagelse i aktieselskaber	102

4.4.	Statslig deltagelse i anpartsselskaber	104
4.5.	Statslig deltagelse i interessentskaber	105
4.6.	Selvstændige offentlige virksomheder	106
4.7.	Selvejende institutioner mv.	107
4.7.1.	Universiteterne	108
4.7.2.	Statens Grundforskningsfond mv.	108
4.8.	Statsvirksomhed i øvrigt.....	110
4.8.1.	Statshavne	110
4.8.2.	Statslige færgeruter	111

Kapitel 5. Regionernes driftsvirksomheder

5.1.	Hjemmelskrav	113
5.2.	De regionale opgaver.....	114
5.2.1.	Sygehusvæsen mm.	116
5.2.2.	Trafik	116
5.2.3.	De regionale vækstfora	117

Kapitel 6. Kommunale virksomheder og kommunale fællesskaber

6.1.	Hjemmelskrav	119
6.1.1.	Den lovlige kommunale interesse	120
6.1.2.	Kommunalfuldmagten	121
6.1.2.1.	Kriteriet om den kommunale interesse	123
6.1.2.2.	Almennytteskriteriet	124
6.1.2.3.	Princippet om økonomisk ansvarlighed	124
6.1.2.4.	Forbud mod begunstiging af enkeltpersoner eller enkelte virksomheder	124
6.1.2.5.	Forbuddet mod kommunal berigelse	125
6.1.2.6.	Lokalitetsprincippet	127
6.1.2.7.	Anvendelse af lokalitetsprincippet på forsyningsområdet	128
6.1.3.	Biproduktion og overkapacitet	129
6.1.4.	Accessorisk virksomhed	132
6.1.5.	De kommunale erhvervslove	133
6.1.5.1.	Erhvervsfremmeloven	133
6.1.5.2.	Lov om kommuners erhvervsaktiviteter (kommunal opgaveudførelseslov)	134
6.1.5.3.	Lex specialis	135
6.2.	Kommunale virksomhedstyper	137
6.2.1.	Forvaltningsretlige konsekvenser af valg af virksomhedstyper	138